

EVROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 12.3.2021
JOIN(2021) 6 final

SKUPNO POROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**Posebno upravno območje Hongkong:
letno poročilo za leto 2020**

SKUPNO POROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

POSEBNO UPRAVNO OBMOČJE HONGKONG:

LETNO POROČILO ZA LETO 2020

Povzetek

Evropska unija (EU) in njene države članice od izročitve Hongkonga Ljudski republiki Kitajski leta 1997 pozorno spremljajo politični in gospodarski razvoj na Posebnem upravnem območju Hongkong. EU je dosledno podpirala načelo „ena država, dva sistema“ in njegovo izvajanje.

Komisija in visoki predstavnik skladno z zavezo Evropskemu parlamentu iz leta 1997 izdajata letno poročilo o napredku v Hongkongu. V preteklih letih je bil poseben poudarek namenjen izvajanju načela „ena država, dva sistema“ in avtonomnosti Hongkonga, kot je predvidena v temeljnem zakonu.

To je triindvajseto poročilo, zajema pa leto 2020. V tem letu je prevladoval, prvič, pomemben politični razvoj, in drugič, vpliv pandemije COVID-19, ki je tudi resno prizadel gospodarstvo Hongkonga.

Pregled političnega in družbenega dogajanja

S političnega vidika se je upad visoke stopnje avtonomije Hongkonga ter pravic in svoboščin, ki bi morale biti varovane vsaj do leta 2047, v letu 2020 bistveno povečal. Temu je sledilo posredovanje celinskih organov, ki je vzbudilo dvom o tem, da je Kitajska pripravljena izpolnjevati mednarodne zaveze ter da namerava spoštovati načelo „ena država, dva sistema“ in temeljne zakone Hongkonga, kakor je obljubila prebivalcem Hongkonga.

Uvedba zakona o nacionalni varnosti (ZNV) 30. junija z odločitvijo Stalnega odbora Nacionalnega ljudskega kongresa vzbuja resne pomisleke glede postopka in vsebine zakonodaje. Med letom so bili aretirani številni prodemokratski aktivisti, poslanci in novinarji, tudi zaradi obtožb, povezanih z ZNV in javnim redom.

Obsežna narava kaznivih dejanj na podlagi ZNV in negotovosti glede tega, kako se bodo uporabljala, so povzročile resno zaskrbljenost in imele zastraševalni učinek na izvajanje zavarovanih pravic in svoboščin v Hongkongu. Čeprav se je v odziv na ZNV izvajalo malo neprikrite cenzure in nobeni prodemokratski publikaciji ni grozila popolna prepoved, se je trend samocenzure v medijih, akademskem svetu in civilni družbi povečeval.

Celinski organi so nadzor nad zadevami v Hongkongu okrepili drugače. Strahovi glede ranljivosti načela „ena država, dva sistema“ so se stopnjevali aprila, ko je hongkonški urad za zvezo, ki predstavlja celinske organe v Hongkongu, zatrdil, da ga ne zavezuje obveznost nevmešavanja v zadeve Hongkonga, določena v temeljnem zakonu.

Vladavina prava in neodvisnost sodstva ostajata temeljni jamstvi ohranjanja ključnih pravic in svoboščin v Hongkongu. Med letom so politične osebnosti sodišča neutemeljeno obtožile pristranskosti, zaradi česar je predsednik vrhovnega sodišča izdal podrobno izjavo, v kateri se

je skliceval na določbe in načela temeljnega zakona, ki urejajo pravosodni sistem in varujejo vlogo, neodvisnost in integriteto sodišč.

Stopnja zaupanja v pristojnost in integriteto sodnikov ter njihovo pripravljenost, da podprejo vladavino prava, še naprej ostaja visoka, hkrati pa je presenetljivo, da bi ugotavljali, kako bodo hongkonška sodišča razlagala ZNV in obseg, v katerem bodo pravice in svoboščine varovane v okviru njegove uporabe. V večini zadev na podlagi ZNV so sodišča odobrila sojenje ob plačilu varščine, čeprav so se v drugih primerih pojavila vprašanja o zavrnitvi ponudbe varščine za pomembne osebnosti. V enem od takih primerov je bil na zahtevo tožilstva za vodenje zadeve, ki ni temeljila na ZNV in je zajemala z varnostjo povezana vprašanja, dodeljen sodnik na podlagi ZNV. To sproža vprašanja o področju uporabe in razlagi določb o imenovanju iz člena 44 ZNV.

Volitve v zakonodajni svet, ki bi morale potekati 6. septembra, so bile preložene za eno leto, vlada pa je kot obrazložitev navedla pandemijo COVID-19. Stalni odbor Nacionalnega ljudskega kongresa je izdal odločbo o podaljšanju mandata zakonodajnega sveta za vsaj eno leto do volitev in večina pandemokratov se je odločila, da bo v tem podaljšanem letu ostala v zakonodajnem svetu.

Odločba Stalnega odbora Nacionalnega ljudskega kongresa z dne 11. novembra o kvalifikacijah članov zakonodajnega sveta Posebnega upravnega območja Hongkong je uvedla merila za odpustitev poslancev, ki opravljajo funkcijo, in diskvalifikacijo kandidatov za poslansko funkcijo. To je hongkonškim organom zagotovilo podlago, da so iz zakonodajnega sveta še istega dne izključili štiri prodemokratske poslance, kar nadalje spodkopava visoko stopnjo avtonomnosti Hongkonga in varstvo temeljnih pravic in svoboščin. Zaradi odločbe Stalnega odbora Nacionalnega ljudskega kongresa so iz zakonodajnega sveta odstopili preostali prodemokratski poslanci; zakonodajna oblast je še naprej delovala, vendar z manjšim demokratičnim notranjim nadzorom.

EU spodbuja Posebno upravno območje Hongkong in centralno vlado k nadaljevanju volilne reforme, kot je določena v temeljnem zakonu. Pomembno je vzpostaviti demokratičen, pravičen, odprt in pregleden volilni sistem, podprt s splošno volilno pravico pri izpolnjevanju zaveze temeljnega zakona. Splošna volilna pravica bi hongkonški vladi zagotovila večjo legitimnost, kar bi prispevalo k doseganju gospodarskih ciljev Hongkonga in reševanju njegovih socialnoekonomskih izzivov.

Pregled odziva EU na uvedbo zakona o nacionalni varnosti

Visoki predstavnik je v imenu EU podal naslednje izjave glede Hongkonga:

- 29. maja – o odobritvi osnutkov nacionalnih varnostnih predpisov s strani Nacionalnega ljudskega kongresa;
- 1. julija – glede uvedbe ZNV;
- 3. avgusta – glede preložitve volitev v zakonodajni svet;
- 12. novembra – glede diskvalifikacije članov hongkonškega zakonodajnega sveta.

Izjave uradnih govorcev EU o Hongkongu so zajemale naslednje:

- 10. avgusta – o aretacijah in racijah v skladu z ZNV;
- 24. septembra – glede aretacije Joshua Wonga in drugih prodemokratskih

aktivistov;

- 2. novembra – glede aretacij osmih prodemokratskih poslancev in politikov;
- 29. decembra – o sojenju 10 prebivalcem Hongkonga v Šendženu.

Tuji ministri skupine G7 so 17. junija izdali skupno izjavo.

EU je v sklepih Sveta, sprejetih julija¹, sprejela sveženj ukrepov kot začetni odziv na ZNV. To med drugim zajema politiko na področju azila in vizumov; nadzor nad izvozom; opazovanje sojenj; podpora civilni družbi; štipendije in akademske izmenjave; preučevanje sporazumov o izročitvi in opustitev kakršnih koli novih pogajanj.

Na zasedanju Sveta za zunanje zadeve 7. decembra so se dogovorili, da bi morala EU nadaljevati izvajanje ukrepov, o katerih so se dogovorili julija, in po potrebi upoštevati dodatne ukrepe, odvisno od razvoja razmer.

EU je svoje pomisleke o razvoju v Hongkongu sporočila neposredno kitajskemu vodstvu na vrhu EU-Kitajska, ki je potekal 22. junija, ter na srečanjih voditeljev, organiziranih 14. septembra in 30. decembra.

Pregled gospodarskega razvoja in razmer zaradi pandemije COVID-19

V zvezi s COVID-19 so k učinkovitemu obvladovanju pandemije COVID-19 prispevali izvrsten hongkonški zdravstveni sistem in odločen politični odziv, vključno s strogimi karantenskimi ukrepi, ter odgovoren odnos prebivalcev, ki se je kazal v tem, da so med pandemijo skoraj vsi prebivalci nosili obrazne maske.

Leto 2020 je bilo leto izzivov za svetovno gospodarstvo in Hongkong ni bil nobena izjema. Gospodarstvo se je močno skrčilo in večina ključnih industrij mesta je bila močno prizadeta, pri čemer je bila pomembna izjema finančna industrija. Zmanjšanje števila turistov je močno vplivalo na industrijo luksuznih izdelkov, gostinske in nastanitvene storitve, živilsko industrijo in industrijo pijač ter industrijo prometa, medtem ko je na sektor trgovine na drobno in logistični sektor vplivala šibka mednarodna trgovina. Kljub temu da je vlada sprejela več sklopov ukrepov za podporo gospodarstvu, se je stopnja brezposelnosti v letu podvojila (na 6,6 % v zadnjem četrtletju leta 2020). Fiskalni položaj posebnega upravnega območja se je prav tako začel poslabševati, čeprav ima Hongkong še naprej znatne rezerve.

Prizadeta so bila tudi evropska podjetja v mestu, zlasti tista, ki so odvisna od turističnih tokov in mednarodne trgovine. Potovalne omejitve so bile ključen izziv, saj številna podjetja iz EU vodijo svoje regionalno delovanje in delovanje na celinski Kitajski iz Hongkonga. Podjetja skrbijo tudi politični razvoj v Hongkongu, vključno s spodkopavanjem načela „ena država, dva sistema“, in morebitni učinek ZNV na poslovno okolje.

I. Politično in socialno dogajanje

Socialni nemiri in obsežni protesti, ki so se začeli leta 2019 v odziv na zakon o storilcih kaznivih dejanj na begu in medsebojni pravni pomoči, ki ga je predlagala vlada, so se v

¹ <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2020/07/28/hong-kong-council-expresses-grave-concern-over-national-security-law/>.

letu 2020 prenehali, čeprav občasne demonstracije še vedno potekajo. Uvedba ZNV z odločbo Stalnega odbora Nacionalnega ljudskega kongresa dne 30. junija in ukrepi, ki jih je uvedla hongkonška vlada za obravnavanje pandemije COVID-19, so bili ključni dejavniki odvratanja od javnih demonstracij.

Za domnevna kazniva dejanja, povezana z nemiri, je bilo doslej aretiranih približno 10 000 posameznikov, vključno s številnimi mladoletniki. Ker je sprejemanje odločitev, povezanih s kazenskim pregonom, v številnih zadevah dolgotrajno, so mnogi od aretiranih negotovi glede načina obravnave navedb zoper njih, ob čemer se porajajo vprašanja pravičnosti. Kazenski pregon so do zdaj izvedli v približno 20 % zadev.

ZNV je povzročil pomisleke v več pogledih. Način njegovega sprejetja ni bil v skladu s členom 23 temeljnega zakona, ki določa, da Posebno upravno območje Hongkong take ukrepe izvaja „samo“. Obstajale so minimalne možnosti, da bi zainteresirane strani Hongkonga prispevale k osnutku zakona pred njegovo uvedbo, celotno besedilo je bilo namreč na voljo šele po razglasitvi zakona, in ni bilo demokratičnega nadzora zakonodajnega sveta. V tednu pred uvedbo ZNV je glavna upraviteljica javno izjavila, da ni videla vseh podrobnosti predlagane zakonodaje.

Prepoved kandidiranja za ponovno izvolitev v zakonodajni svet več pandemokracičnim poslancem je delno temeljila na njihovem nasprotovanju ZNV. To izvoljenim predstavnikom nadalje omejuje obseg nadzora nad izvajanjem ukrepov ZNV.

V ZNV so opredeljena štiri kazniva dejanja: odcepitev, prevrat, teroristične dejavnosti in nedovoljeno dogovarjanje s tujimi silami ali zunanjimi elementi. Obsežna narava kaznivih dejanj in negotovosti glede tega, kako se bodo uporabljala, so povzročili resno zaskrbljenost in preprečili izvajanje zavarovanih pravic in svoboščin v Hongkongu. Na tej stopnji je težko presoditi, kako temeljit je ta učinek preprečevanja.

Urad EU in misije držav članic EU v Hongkongu so imeli številne stike s predstavniki civilne družbe in akademskega sveta ter mediji, da bi razumeli vpliv ZNV na njihovo delo. Zakon je brez dvoma spodbudil pogostejšo uporabo samocenzure, previdnega pristopa k shranjevanju informacij in uporabi družbenih medijev ter pomisleke, da bi lahko bili posamezniki zaradi zakonitih stikov s tujimi misijami izpostavljeni pregonu zaradi „nedovoljenega dogovarjanja“.

ZNV se uporablja neomejeno ekstrateritorialno in v določenih primerih določa izvajanje pristojnosti celinskih organov. Poleg tega se zadeve na podlagi ZNV lahko obravnavajo za zaprtimi vrati, kar zahteva posebno pozornost.

Pooblastilo, podeljeno glavni upraviteljici, da imenuje skupino sodnikov za obravnavo zadev na podlagi ZNV, je bilo tarča kritik. Vendar lahko glavna upraviteljica pri imenovanju takih sodnikov prosi za nasvet predsednika vrhovnega sodišča. Poleg tega glavna upraviteljica ne dodeljuje posameznih sodnikov posamezni zadevi.

Nejasno ostaja, kolikšen vpliv na človekove pravice in temeljne svoboščine bo imela zahteva ZNV za vlado Hongkonga, da okrepi nadzor in ureditev vprašanj nacionalne varnosti v šolah, na univerzah, v družbenih organizacijah, medijih in na internetu.

Tuja podjetja v Hongkongu so izpostavljena ZNV. V členih 21 in 23 ZNV je predvidena stroga zaporna kazen za vsakogar, ki spodbuja k zagrešitvi kaznivih dejanj prevrata ali odcepitve, pomaga pri takih dejanjih, jih podpira ali zanje zagotavlja denarno ali drugo finančno pomoč ali premoženje. Ni predvideno, da mora biti taka pomoč odobrena namerno, da pomeni kaznivo dejanje v skladu z zakonodajo, kar je spodbudilo banke, da so začele nadzirati storitve, zagotovljene posameznikom in skupinam, ki sodelujejo pri prodemokratskih in drugih političnih dejavnostih. Družbe in organizacije so lahko na podlagi člena 31 ZNV kazensko odgovorne, ogrobljene in se jim prekliče dovoljenje.

Leta 2020 je bilo 31 aretacij na podlagi ZNV in v štirih zadevah so bile vložene obtožbe. Med drugim je bilo aretiranih več pomembnih prodemokratskih aktivistov. Aretaciji medijskega magnata Jimmyja Laija 10. avgusta zaradi obtožbe o nedovoljenem dogovarjanju s tujimi silami je sledila racija 200 policistov v njegovi medijski hiši Apple Daily. Zaradi te obsežne policijske operacije, ki je vključevala ugledno in kritično medijsko skupino, so se pojavili pomisleki glede morebitnih političnih razlogov. Agnes Chow, soustanoviteljica zdaj ukinjene prodemokratske platforme Demosisto, je bila 10. avgusta prav tako aretirana zaradi obtožb, povezanih z ZNV.

Podobni pomisleki so bili izraženi glede odločitev ministrstva za pravosodje za kazenski pregon prodemokratskih aktivistov in poslancev zaradi prekrškov zoper javni red, povezanih z demonstracijami in nemiri, ter njihovega vedenja med postopkom v zvezi z zakonodajnim svetom. Posamezniki iz strank, ki podpirajo trenutno vodstvo in so bili udeleženi v nekaterih istih incidentih v zvezi z zakonodajnim svetom, namreč niso bili ničesar obtoženi. Poleg tega je dvome o poštenosti tožilskih odločitev vzbudilo tudi neodločno ukrepanje, da bi se pred sodišče privedli napadalci, ki so sodelovali v napadu na železniški postaji MTR v Yuen Longu leta 2019.

Prezgodaj je, da bi ugotavljali, kako bodo hongkonška sodišča razlagala ZNV in obseg, v katerem bodo varovane pravice in svoboščine, čeprav je v tem zakonu navedeno, da bodo pri varovanju nacionalne varnosti človekove pravice spoštovane in varovane. Pri prvi „testni zadevi“ s področja uporabe ZNV je prvostopenjsko sodišče poudarilo, da bodo sodišča pri razlagi novega zakona uporabljala načela običajnega prava in upoštevala ukrepe za zaščito človekovih pravic. Stopnja zaupanja v pristojnost in integriteto sodnikov in njihovo pripravljenost, da ohranijo vladavino prava, še naprej ostaja visoka, vendar je treba upoštevati posebno pravico Stalnega odbora Nacionalnega ljudskega kongresa do izdajanja „razlag“ v zvezi z zakonom. Prvo sojenje v zadevi na podlagi ZNV bi se moralo začeti šele leta 2021.

Javnomnenjske raziskave so razkrile, da večina anketirancev nasprotuje ZNV. V raziskavi, ki jo je avgusta 2020 za Reuters izvedel hongkonški inštitut za raziskovanje javnega mnenja, je skoraj 60 % vprašanih izrazilo nasprotovanje. Raziskava je tudi opozorila, da se je podpora protestnemu gibanju zmanjšala, saj je samo 44 % anketirancev izjavilo, da ga podpira.

Policija se je odločno odzvala na nedovoljena zbiranja, pri čemer se je oprla na kombinacijo ZNV, zakonov o javnem redu in omejitev v zvezi s COVID-19. Uvedla je novo škrlatno zastavo, ki opozarja na sum kršitev ZNV, medtem ko si organi na široko razlagajo, kaj pomeni morebitna kršitev novega zakona v okviru demonstracij. To vključuje uporabo priljubljenega protestnega slogana „Osvobodite Hongkong, revolucija našega časa“ in celo to, da protestniki držijo prazne lepake. Čeprav s protesti povezana himna „Slava Hongkongu“ ni bila izrecno prepovedana, je prepovedana njena uporaba v šolah. Poleg tega je policijska

enota za nacionalno varnost uvedla telefonsko številko za lažje poročanje o dejanjih, ki domnevno kršijo ZNV.

Odziv EU na uvedbo zakona o nacionalni varnosti

Julija so ministri EU sprejeli sklepe Sveta, ki poudarjajo, da ukrepi Kitajske v zvezi s sprejetjem ZNV niso bili skladni z mednarodnimi zavezami na podlagi skupne izjave Kitajske in Združenega kraljestva iz leta 1984 ali s temeljnim zakonom. Glede na sklepe so ti ukrepi postavili pod vprašaj voljo Kitajske, da spoštuje svoje mednarodne zaveze, omajali zaupanje ter vplivali na odnose med EU in Kitajsko. Kot začetni odziv EU na ZNV je bil določen usklajen sveženj ukrepov:

1. preučitev posledic zakonodaje o nacionalni varnosti za politiko na področju azila, migracij, vizumov in prebivanja v skladu z veljavnim pravom, med drugim z razpravo o zadevnih vidikih na ravni EU;
2. nadaljnji pregled ter omejitev izvoza določene občutljive opreme in tehnologij za končno uporabo v Hongkongu, zlasti če je mogoče upravičeno sumiti, da bodo uporabljene v neželene namene, povezane z notranjo represijo, prestrežanjem notranjih komunikacij ali kibernetским nadzorom;
3. preučitev možnosti za okrepitev in usklajevanje štipendij in akademskih izmenjav, ki vključujejo hongkonške študente in univerze;
4. nadaljnje sodelovanje s hongkonško civilno družbo in podpiranje te civilne družbe;
5. zagotavljanje stalnega opazovanja sojenj prodemokratskim aktivistom v Hongkongu;
6. razprava na ravni EU o potencialnem tveganju, ki ga zakonodaja o nacionalni varnosti predstavlja za državljane EU;
7. spremljanje ekstrateritorialnega učinka zakonodaje o nacionalni varnosti;
8. preučitev posledic zakonodaje o nacionalni varnosti za izvajanje sporazumov o izročitvi in drugih ustreznih sporazumov, ki so jih države članice sklenile s Hongkongom;
9. do nadaljnjega ne bo nobenih novih pogajanj s Hongkongom.

Ključni ukrepi, sprejeti na podlagi sklepov Sveta, vključujejo odložitev izvajanja sporazumov o izročanju s strani šestih držav članic EU² ali odložitev pogajanj za tak sporazum s Hongkongom po sprejetju sklepov Sveta; okrepljen nadzor organov držav članic nad zadevnim izvozom za končno uporabo v Hongkongu; usklajeno udeležbo EU in diplomatskih predstavništev držav članic v Hongkongu pri opazovanju obravnave prodemokratskih aktivistov na sodišču ter okrepitev njihovih stikov z organizacijami civilne družbe. Študenti ter akademsko in univerzitetno osebje Hongkonga so še naprej sodelovali pri najrazličnejših visokošolskih izmenjavah v okviru programa Erasmus+ in dvostranskih shemah izmenjave, ki jih vodijo države članice. Začela se niso nobena nova pogajanja s Hongkongom.

² Nemčija, Francija, Irska, Nizozemska, Finska in Italija.

V zadevnih organih Sveta so skrbno spremljali izvajanje ukrepov, predvidenih v sklepih Sveta. Visoki predstavnik je 7. decembra na Svetu za zunanje zadeve pregledal izvajanje ZNV, njegove učinke na pravice in svoboščine in poslovno okolje v Hongkongu ter vpliv svežnja ukrepov EU za odzivanje. Na podlagi tega so se ministri dogovorili, da bi morala EU nadaljevati izvajanje ukrepov, o katerih so se dogovorili julija, in po potrebi upoštevati dodatne ukrepe, odvisno od razvoja razmer.

Pomisleki glede ZNV so bili izraženi na vrhu EU-Kitajska 22. junija, o Hongkongu so razpravljali tudi na srečanjih voditeljev EU-Kitajska, organiziranih 14. septembra in 30. decembra. EU je izrazila resne pomisleke glede zmanjševanja temeljnih pravic in svoboščin po uvedbi ZNV. Prav tako je ponovno izrazila zaskrbljenost zaradi preložitve volitev v zakonodajni svet za celo leto in prepovedi kandidiranja za več prodemokratskih kandidatov. Predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen je zlorabe človekovih pravic v Hongkongu omenila v svojem govoru o stanju v Uniji v Evropskem parlamentu 16. septembra.

Evropski parlament je 19. junija sprejel resolucijo o „zakonu o nacionalni varnosti Ljudske republike Kitajske in nujnosti, da se EU zavzame za visoko stopnjo avtonomije Hongkonga“. V resoluciji so obžalovali uvedbo ZNV, ki se lahko obravnava kot napad na avtonomijo Hongkonga in kršitev mednarodnih zavez Kitajske, vključno s skupno izjavo Kitajske in Združenega kraljestva iz leta 1984. V njej je bilo navedenih več priporočil za ukrepanje EU in drugih.

Mednarodni odziv na uvedbo zakona o nacionalni varnosti

Mednarodni akterji, vključno s skupino G7, visokim komisarjem ZN za človekove pravice in posebnimi poročevalci ZN, so prav tako izrazili pomisleke glede ZNV.

Administracija ZDA je 27. maja naznanila, da je Kitajska bistveno ogrozila avtonomijo Hongkonga, zaradi česar ta ni več upravičen do drugačnega obravnavanja kot celinska Kitajska. Poleg tega naznanila je bil 14. julija sprejet zakon ZDA o avtonomiji Hongkonga. ZDA so 7. avgusta uvedle sankcije proti 11. posameznikom iz vlade Hongkonga in celinske vlade zaradi sodelovanja pri ogrožanju avtonomije posebnega upravnega območja in omejevanja svobode izražanja ali zbiranja. Ti posamezniki so glavna upraviteljica, minister za pravosodje, minister za varnost, minister za ustavne in celinske zadeve, policijski komisar, direktor hongkonškega urada za zvezo Luo Huining in drugi celinski visoki uradniki, vpleteni v zadeve Hongkonga. Sankcije določajo zaseg premoženja in zamrznitev sredstev v ZDA kot odziv na „nenavadno in izredno grožnjo“, ki jo predstavlja Kitajska s spodkopavanjem avtonomije Hongkonga. ZDA so 9. novembra in 7. decembra uvedle sankcije v zvezi z izvajanjem ZNV še proti 18 ljudem.

Združeno kraljestvo je razširilo pravice priseljencev, da bi prebivalcem Hongkonga s statusom prekomorskih britanskih državljanov omogočilo pridobitev državljanstva; ocenjuje se, da ima približno 3 milijone prebivalcev Hongkonga status prekomorskih britanskih državljanov. Po novi ureditvi imajo osebe s statusom prekomorskih britanskih državljanov petletno omejeno dovoljenje za prebivanje v Združenem kraljestvu in pravico do dela ali študija. Po petih letih lahko zaprosijo za status stalnega prebivalca, po nadaljnjih 12 mesecih takega statusa pa bodo lahko zaprosili za državljanstvo. Določbe glede vizuma, ki spremljajo novo ureditev, so bile objavljene oktobra.

Združeno kraljestvo, Avstralija in Nova Zelandija so se na ZNV odzvale tudi z odlogom izvajanja sporazumov o izročanju s Hongkongom.

Zadušitev oporečništva

Aretacije prodemokratskih aktivistov zaradi različnih obtožb so potekale že leta 2020 pred sprejetjem ZNV in se nadaljevale skozi vse leto. Aprila je bilo aretiranih petnajst pomembnih osebnosti, med njimi: Martin Lee, ustanovitelj Demokratične stranke in ugleden odvetnik; Albert Ho, višji pravnik in nekdanji predsednik Demokratične stranke; Jimmy Lai, ustanovitelj časopisa Apple Daily. Aretacije se nanašajo na domnevno „nezakonito zbiranje“ na shodih in protestih, ki so potekali avgusta in oktobra 2019; gre za kaznivo dejanje, ki se lahko kaznuje s kaznijo zaporu do petih let. Na prostost so bili izpuščeni proti varščini in čakajo na začetek sojenja v letu 2021. Jimmy Lai je bil na podlagi ZNV ponovno aretiran 10. avgusta, vendar je bil pozneje obtožen prevare. Dne 3. decembra so mu zavrnili ponudbo varščine.

Dvanajst prebivalcev Hongkonga je 23. avgusta poskušalo zbežati iz regije s čolnom, vendar jih je ustavila kitajska obalna straža in pridržala na celinski Kitajski. Zadeve so uradno predali organom kazenskega pregona 27. novembra zaradi obtožb poskusa prehoda meje.

Prodemokratski aktivist Joshua Wong je bil aretiran 24. septembra v sklopu poletnih aretacij, katerih tarči sta bila tudi njegova somišljenika in aktivista Ivan Lam in Agnes Chow. Trije aktivisti so bili 2. decembra obtoženi na kazen zaporu od sedmih do trinajstih mesecev in pol za prekrške zoper javni red, povezane s protesti leta 2019.

Policija je 7. decembra zaradi protestov, ki so potekali prejšnji mesec na Kitajski univerzi v Hongkongu, aretirala osem ljudi, od katerih so bili trije osumljeni kršitve ZNV zaradi „spodbujanja odcepitve“. Še osem prodemokratskih aktivistov je bilo aretiranih 8. decembra zaradi domneve vloge pri nedovoljenem zbiranju julija.

Neodvisni svet za pritožbe zoper policijo je 15. maja objavil poročilo o protestih, ki jih je sprožil predlagani zakon o izročanju. V poročilu, ki zajema dogodke od junija do oktobra 2019, je bilo ugotovljeno, da ni bilo nobene sistemske težave s policijo. Svet ni našel nobene napake pri dejanjih policije med napadom množice v četrti Yuen Long julija 2019, ko je skupina v belo oblečenih moških, za katero se domneva, da je povezana s triadami, napadla potnike na podzemni železnici. Opozoril je na nevarnosti začetka terorizma v Hongkongu in na spoprijemanje z „vsiljivo propagando“, usmerjeno v blatenje policije. Poročilo je v 52 priporočilih poudarilo potrebo po dodatnem usposabljanju o taktiki, uporabi solzivca, izboljšanju komunikacije in odpravljanju govoric. Neodvisni svet za pritožbe zoper policijo ima samo omejene pristojnosti, njegovo poročilo pa je bilo deležno ostre kritike zaradi neprepričljive obravnave pomislekov glede odgovornosti.

Prvič v 30 letih so organi v Hongkongu zavrnili dovoljenje za dogodka v spomin na napad na trgu Tiananmen na Kitajskem leta 1989 in pri tem navedli skrb za javno zdravje, povezano s COVID-19. Organizatorji letnega bedenja, tj. hongkonško zavezništvo za podporo patriotskim demokratičnim gibanjem na Kitajskem, so trdili, da je bila prepoved politično motivirana. Več ljudi je bilo aretiranih in obtoženih sodelovanja pri nedovoljenem zbiranju po organizaciji bedenja kljub prepovedi. Dejavnosti, povezane z napadom na trgu

Tiananmen, so sicer dovoljene, in tako je muzej, ki ga vodi zavezništvo za podporo patriotskim demokratičnim gibanjem na Kitajskem, maja ponovno odprl vrata.

Zakonodajni svet je 4. junija sprejel sporni zakon o nacionalni himni, ki kazensko preganja razžalitev „Marša prostovoljcev“ z najvišjo kaznijo 50 000 HKD [5 530 EUR] in kaznijo zapora treh let. Stalni odbor Nacionalnega ljudskega kongresa v Pekingu je zakon o nacionalni himni najprej sprejel septembra 2017 in se dva meseca pozneje odločil, da ga doda v Prilogo III k temeljnemu zakonu. Zakonodajni svet je to odločitev izglasoval, s čimer je dobila lokalno veljavnost.

Hongkonški urad za zvezo je vse močnejše vplival na oblikovanje politike in politični sistem Hongkonga ter tako postavil pod vprašaj ohranjanje visoke stopnje avtonomije te države. ZNV je prav tako vzpostavil novo celinsko ustanovo v Hongkongu, tj. urad za varovanje nacionalne varnosti, ki lahko izvaja pristojnost v resnih zadevah nacionalne varnosti, tudi tam, kjer obstajajo „zapleteni“ elementi, povezani z udeležbo tuje države, ali „zunanjí elementi“, ki ne odgovarjajo ustanovam Hongkonga. Na te določbe se do zdaj še niso sklicevali.

Volitve v zakonodajni svet bi morale potekati 6. septembra, 30. julija pa je bilo 12 prodemokratičnih kandidatov diskvalificiranih iz kandidature za volitve. Predsedniki volilne komisije so izjavili, da niso verjeli, da bi kandidati resnično spoštovali temeljni zakon, kot se uradno zahteva na podlagi podpisanih deklaracij. Med diskvalificiranimi kandidati so bili štirje sedanji poslanci. Trije sedanji okrožni svetniki, izvoljeni na splošnih volitvah, so bili prav tako izključeni, skupaj z nekdanjim vodjem platforme Demosisto Joshuo Wongom.

Vlada Hongkonga je izjavila, da podpira diskvalifikacije, in pri tem kot utemeljitev svoje poteze navedla dejansko ali domnevno vedenje diskvalificiranih posameznikov, med drugim: podporo neodvisnosti Hongkonga (za katero se zadevni posamezniki ne zavzemajo neposredno); nasprotovanje ZNV; vsesplošno namero glasovati proti zakonu, ki jih predlaga vlada, in nagovarjanje tujih vlad k posredovanju. Vztrajala je, da ni bilo nobene politične cenzure ali omejitve svoboščin, in opozorila, da bi žalitve in grožnje predsednikom volilne komisije preiskovala policija. Hongkonški urad za zvezo je prav tako pozdravil odločitev predsednikov volilne komisije.

Množične diskvalifikacije so bile deležne ostrih mednarodnih kritik. V izjavi EU, ki jo je izdal visoki predstavnik in podpredsednik Borrel, je bilo navedeno, da so diskvalifikacije „oslabile mednarodni ugled Hongkonga kot svobodne in odprte družbe“.

Pandemokrati so 11. in 12. julija izvedli predhodne volitve za opredelitev kandidatov za zakonodajni svet, ki se jih je udeležilo približno 600 000 volivcev. Mlada generacija aktivistov – ki na splošno zagovarja večjo samoodločbo – se je na teh volitvah dobro odrezala.

Volitve v zakonodajni svet so bile 31. julija preložene za eno leto na podlagi odloka o predpisih za izredne razmere. Glavna upraviteljica je ukrep upravičila z navajanjem zdravstvenih tveganj, če bi se volitve nadaljevale sredi „tretjega vala“ pandemije COVID-19. Opozorila je na posebno nevarnost, ki bi ji bili izpostavljeni starejši volivci, nezmožnost približno 100 000 upravičenih volivcev, ki so trenutno na celinski Kitajski, da bi uveljavili volilno pravico, in prepreke za izvajanje kampanj zaradi ukrepov omejevanja socialnih stikov. Navedla je preložitev volitev v drugih jurisdikcijah.

Temeljni zakon ne predvideva razmer, v katerih se volitve lahko preložijo za tako dolgo obdobje. Člen 69 določa, da je mandat zakonodajnega sveta štiri leta. Stalni odbor Nacionalnega ljudskega kongresa je nato izdal kratko odločbo, da bo šesti zakonodajni svet svoje dolžnosti izvajal še vsaj eno leto po poteku mandata 30. septembra. Mandat naslednjega zakonodajnega sveta bo trajal običajna štiri leta.

Sedanji poslanci, ki jim je bilo preprečeno, da bi kandidirali za ponovno izvolitev, prvotno niso bili razrešeni s funkcij za enoletno podaljšano obdobje. Vendar je v pandemokratskem kampu potekala živahna razprava o tem, ali bi morali prodemokratski poslanci ostati v zakonodajnem svetu. Glede na nesoglasja v gibanju je bila naročena javnomnenjska raziskava za pridobitev mnenj javnosti o tem vprašanju. Zaradi nejasnih rezultatov navedene raziskave so vsi razen dveh poslancev privolili, da ostanejo na svojih položajih v zakonodajnem svetu. Tretji poslanec je odstopil iz zdravstvenih razlogov.

Stalni odbor Nacionalnega ljudskega kongresa je 11. novembra izdal odločbo, ki je hongkonški vladi zagotovila temelje za takojšno izključitev štirih prodemokratskih poslancev iz zakonodajnega sveta. Odločba je vzpostavila tudi vrsto meril za določitev, kdaj se posamezni ali morebitni poslanec šteje za nezmožnega za izpolnitev zaprisege, da bo upošteval temeljni zakon, in bi zato moral biti razrešen s funkcije. Med ta merila spadajo podpora neodvisnosti Hongkonga, zavrnitev priznavanja kitajske suverenosti nad Hongkongom, spodbujanje tujih držav ali „zunanjih elementov“, da se vmešavajo v zadeve Hongkonga, ali zagrešitev dejanj, ki ogrožajo nacionalno varnost. Odločbo Stalnega odbora Nacionalnega ljudskega kongresa so v Hongkongu in mednarodni skupnosti ostro kritizirali, tudi zato ker znatno spodkopava visoko stopnjo avtonomije Hongkonga ter varstvo temeljnih pravic in svoboščin.

Zaradi diskvalifikacije štirih poslancev je iz zakonodajnega sveta odstopilo preostalih 15 prodemokratskih poslancev. Zakonodajna oblast je še naprej delovala, vendar s precej manjšim demokratičnim notranjim nadzorom.

Zaradi teh sprememb je več visokih prodemokratskih osebnosti odstopilo s svojih položajev v stranki. Ted Hui iz Demokratične stranke, ki je obtožen več kaznivih dejanj, skupaj s povezanimi pogoji varščine, je odšel v samoizgnanstvo v Združeno kraljestvo, zaradi česar so se močno odzvali organi celinske Kitajske in Hongkonga.

Sodišča so bila med letom obtožena pristranskosti, zlasti glede obravnave zadev, povezanih s protesti. Predsednik vrhovnega sodišča je 23. septembra izdal redko izjavo, s katero je branil sodstvo in opozoril, da bi napadi na sodnike spodkopali javno zaupanje v načelo pravne države. Septembra je avstralski sodnik James Spigelman odstopil kot eden izmed 14 tujih sodnikov, kiasedajo na hongkonškem sodišču zadnje stopnje kot nestalni sodniki. Vlada Hongkonga je poudarila svojo zavezo sistemu imenovanja tujih sodnikov, ob tem pa opozorila na njegov pomen za neodvisnost pravosodnega sistema. Oktobra je vlada za sodnika sodišča zadnje stopnje imenovala sodnika Patricka Hodgea, podpredsednika vrhovnega sodišča Združenega kraljestva.

Sodišče zadnje stopnje, vključno s predsednikom vrhovnega sodišča Geoffreyjem Majem in Lordom Hoffmanom iz Združenega kraljestva, ki je sodeloval kot nestalni član, je 21. decembra soglasno zavrnilo pravno izpodbijanje vladne prepovedi glede nošenja pokrival za obraz s strani prodemokratskih aktivistov in tako podprlo ustavnost odloka o predpisih za

izredne razmere, v skladu s katerim so prepoved uvedli. Z odločbo sodišča zadnje stopnje se je potrdila vladna uporaba odloka o predpisih za izredne razmere med nemiri, pri čemer je bilo poudarjeno, da je izvajanje izrednih pooblastil, čeprav so široka in prožna, predmet „smiselnega nadzora“ v obliki sodnega nadzora, preverjanja s strani zakonodajnega sveta in zahtev temeljnega zakona, da morajo biti taki predpisi določeni z zakonom in sorazmerni.

Trideseto obletnico temeljnega zakona je zaznamovala polemika o vprašanju delitve oblasti. V okviru popravljanja šolskih učbenikov je hongkonška vlada zatrdila, da to načelo ne velja za Hongkong. To je sprožilo obsežno razpravo, v kateri so vodilni pravniki trdili, da so, čeprav temeljni zakon ne omenja izrecno delitve oblasti, odgovornosti med različnimi vejami oblasti jasno razmejene, neodvisnost sodstva pa varuje člen 85.

Med letom je bil zakonodajni svet priča grdim prizorom nasilnih neredov, pri čemer je bil eden izmed razlogov polemika o zasedenosti položaja predsednika nestalnega odbora. Odbor je bil več mesecev ohromljen zaradi zavlačevanja pandemokratov in nestrinjanja glede odstopa predsedniške funkcije namestniku predsednika do rezultata volitev novega predsednika v maju. Osem pandemokratičnih politikov, vključno s petimi tedanjimi poslanci in dvema nekdanjima poslancema, je bilo pozneje aretiranih zaradi incidentov v dvorani zakonodajnega sveta. Zaradi aretacij so se pojavili resni pomisleki glede uporabe kazenskih določb proti poslancem in nekdanjim poslancem ter selektivnega izbiranja prodemokratičnih politikov kot tarč.

Glavna upraviteljica je za en mesec prestavila letni politični nagovor, ki bi ga morala imeti 14. oktobra. Kot razlog za zamudo je navedla, da se je morala s centralnimi vladnimi organi posvetovati o ukrepih za pomoč Hongkongu pri okrevanju, zaradi česar je v začetku novembra obiskala Peking.

Četrty politični nagovor je imela 25. novembra brez prisotnosti članov opozicije. Glavna upraviteljica se je sklicevala na „več udarcev“, ki so prizadeli Hongkong, vključno z vplivom na ljudi in gospodarstvo zaradi COVID-19 ter socialnimi nemiri. Zagovarjala je ZNV in druga nedavna politična dogajanja, vključno z diskvalifikacijo prodemokratičnih poslancev, ter vključila del o „popolni podpori centralni vladi.“ Člena 9 in 10 ZNV je navedla kot podlago za vladne načrte za krepitev predpisov v zvezi z družbenimi organizacijami, mediji in internetom ter za spodbujanje izobraževanja o nacionalni varnosti v šolah in na univerzah. Prav tako je potrdila, da bo vlada uvedla zakon, s katerim bo spremenila določbe v zvezi s priseganjem.

Vpliv pandemije COVID-19

Hongkong je glede pandemije COVID-19 poročal o več kot 8 847 primerih okužbe in 148 smrtih. K učinkovitemu obvladovanju pandemije so prispevali izvrsten hongkonški zdravstveni sistem, odločen politični odziv, vključno s strogimi karantenskimi ukrepi, in odgovoren odnos prebivalcev, ki se je kazal v tem, da so med pandemijo skoraj vsi prebivalci nosili obrazne maske. Hongkong si je pomagal tudi z dragocenimi izkušnjami z epidemijo SARS leta 2003.

Hongkong je o prvem primeru okužbe poročal konec januarja. Kmalu zatem je posebno upravno območje zaprlo vse mejne prehode razen mednarodnih letališč, zaliva Šendžen in mostu Hongkong-Čuhai-Makav, kar je prebivalcem Hongkonga omogočalo, da se vrnejo v mesto. Izraženih je bilo nekaj kritik glede vladnega prvotnega odziva na izbruh, vključno z

nabavo mask. Hongkong je s podporo centralne vlade septembra izvedel program prostovoljnega testiranja v mestu, v katerem je sodelovalo približno 1,78 milijona ljudi. Vlada je zagotovila številne ukrepe pomoči, da bi ublažila ekonomske in družbene učinke izbruha.

Med izbruhom s tremi „valovi“ okužb med letom je vlada večkrat zaostrovala in sproščala ukrepe za omejitev socialnih stikov. Med te ukrepe so spadali zaprtje določenih trgovskih obratov, ki so veljali za obrate z visokim tveganjem, omejitve glede razmika in števila ljudi v restavracijah ter omejitve števila ljudi, ki so se lahko zbrali v eni skupini.

V drugi polovici leta je Hongkong sprožil razprave o morebitnih potovalnih „mehurčkih“, da bi olajšal potovanje v enajst držav in iz njih. Načelni dogovor o vzpostavitvi „mehurčka“ s Singapurjem je bil dosežen oktobra, čeprav je bilo njegovo izvajanje zapozneno zaradi porasta novih okužb s COVID-19. EU se je oktobra odločila, da Posebni upravni območji Hongkong in Makav vključi na seznam regij, s katerimi bi lahko bila nenujna potovanja ponovno mogoča na podlagi vzajemnosti in kadar to dovoljujejo pogoji.

Pravice, svoboščine in enake možnosti

ZNV je nedvoumno vplival na izvajanje svoboščin in voditelji platforme Demosisto so razpustili prodemokratsko stranko, ko je bil zakon sprejet. Stranka se je zavzemala za samoodločbo za Hongkong, vendar je od tega cilja odstopila januarja 2020.

V javnem življenju je bilo vse več samocenzure, čeprav je njen obseg težko izmeriti. Neposredna cenzura še ni pogosto uporabljena značilnost medijskega prostora, čeprav nekateri novinarji govorijo o vprašljivih uredniških odločitvah in večji „nadzorni vlogi“ urednikov pri občutljivih vprašanjih. Čeprav to ni neposredno povezano z ZNV, je bila javna radiotelevizija RTHK pod vse večjim pritiskom, da se izogiba dejavnostim in poročanju, ki jih vlada obravnava kot „provokativne“.

Aretacija neodvisne novinarke 3. novembra zaradi njenega dela pri raziskovalnem dokumentarnem filmu za RTHK o napadih na železniški postaji MTR v Yuen Longu julija 2019 je bila ostro kritizirana, ker se je poskušalo zakonito novinarsko delo obravnavati kot kaznivo dejanje.

Akademiki si niso povsem na jasnem, kaj glede na ZNV lahko učijo in česa ne smejo učiti, zlasti tisti, ki poučujejo „občutljive“ predmete, in tisti, ki skrbijo za celinske študente. Nekateri akademiki opuščajo zbiranje sredstev za financiranje raziskav iz tujih virov, zlasti od ZDA, da bi se izognili kočljivim situacijam.

Nevladne organizacije si prizadevajo, da ne bi kršile ZNV, kar povzroča zaplete v njihovem delu. Organizacija Friedrich Naumann Stiftung je prva velika mednarodna organizacija, ki je zaradi ZNV prenehala delovati v Hongkongu.

Šole so pod vse večjim pritiskom, odkar so organi Pekinga in Hongkonga opozorili, da je potrebna reorganizacija poučevanja, da se spodbujata patriotizem in razumevanje ZNV. Urad za izobraževanje je nekega učitelja doživljenjsko izbrisal iz registra učiteljev zaradi razprave, ki se zavzema za neodvisnost, v učilnicah pred sprejetjem ZNV, šolski učbeniki so bili spremenjeni in učiteljem se je svetovalo, naj ne kršijo zakona. Politizacija izobraževalnega sektorja je naraščala, osebnosti, naklonjene Pekingu, pa trdijo, da številni učitelji podpirajo demokracijo ali celo neodvisnost ter da so učenci v razredih izpostavljeni indoktrinaciji z

zahodnimi ideologijami in spodbujeni k sodelovanju v družbenih gibanjih. Glavna upraviteljica je predložila reforme usposabljanja učiteljev, da bi zagotovila večje upoštevanje vladnih smernic.

Za svobodo zbiranja so veljale omejitve zaradi pandemije COVID-19 in ZNV. V prvih šestih mesecih leta 2020 je bilo vloženih 107 prošelj za javna zborovanja, od katerih je bilo 87 zavrnjenih. Vse prošnje od julija 2020 so bile zavrnjene. Kot glavni razlog za zavrnitev je bila redno navedena pandemija COVID-19, pri čemer so bila od marca prepovedana javna zborovanja več kot štirih in nato osmih ljudi. Policija je dvignila škrlatno opozorilno zastavo na nedovoljenih zborovanjih, da bi opozorila na morebitne kršitve ZNV, čeprav ni jasno, kaj je in kaj ni sprejemljivo v smislu političnega izražanja.

Nekaj napredka je bilo doseženega na hongkonških sodiščih v smislu **priznavanja pravic LGBTI oseb**. Marca je pritožbeno sodišče politiko organa, pristojnega za stanovanjske zadeve, s katero je bilo istospolnim parom, ki so se poročili v tujini, prepovedano, da bi zaprosili za javno stanovanje, razsodilo za neustavno in nezakonito. Junija je uprava za notranje prihodke spremenila davčni zakonik tako, da poročeni osebi v heteroseksualni ali istospolni zakonski zvezi omogoča izbiro skupnega ali osebnega ocenjevanja skupaj z zakonskim partnerjem. Hongkonško višje sodišče je 18. septembra je razsodilo, da bi morali istospolni pari, poročeni v skladu z zakoni iz drugih jurisdikcij, uživati enake pravice v skladu z dednim pravom v Hongkongu. Vendar je istega dne sodišče zavrnilo odobritev širšega priznavanja istospolnih zakonskih zvez, sklenjenih v tujini, z navedbo, da se posamezni primeri diskriminacije lahko rešujejo s posebnimi zadevami sodišča. Leta 2020 so bili razkriti pomisleki o obtožbah glede homofobičnih pripomb sodnika v zvezi s spolno usmerjenostjo prosilca za azil.

Hongkong je sprejel nekatere ukrepe za boj proti **trgovini z ljudmi**, čeprav so ga ZDA postavile na opazovalni seznam 2. stopnje. V letnem poročilu ZDA o trgovini z ljudmi so bile med težavami navedeni neučinkovit mehanizem identifikacije, majhno število kazenskih pregonov in kaznovanje žrtev za nezakonita dejanja, v katera so bile prisiljene. Na petem seminarju med EU in Hongkongom o trgovini z ljudmi, ki je potekal 17. in 18. decembra, so bila obravnavana skupna pereča vprašanja. Mednje spadajo mednarodno sodelovanje za boj proti trgovini z ljudmi, pomoč žrtvam in sodelovanje s civilno družbo.

Pandemija COVID-19 naj bi imela negativen vpliv na delovne pogoje nekaterih **tujih delavcev v gospodinjstvu**. To vključuje poročila, da nekateri delodajalci delavcem niso dovolili, da bi odšli domov in kot običajno uživali v enem prostem dnevu tedensko. Hongkonška zveza sindikatov azijskih delavcev v gospodinjstvu je poročala o vse večji diskriminaciji delavcev zaradi pandemije. Med primere so spadale nezakonite odpovedi pogodb, ko se je za delavce domnevalo, da so se okužili s koronavirusom, in zavrnitev plačil prihajajočim tujim delavcem v gospodinjstvu, ko so bili v obvezni karanteni. Številni delavci v gospodinjstvu, ki so izgubili službe, so obtičali v Hongkongu in bili v odsotnosti druge pomoči zelo odvisni od dobrodelne pomoči. Hongkonška vlada je uvedla brezplačne teste za COVID-19 in maske za tuje delavce v gospodinjstvu, ki so v penzionih čakali, da se pridružijo gospodinjstvom svojih novih delodajalcev.

Protikorupcijski sistem je ostal strog in odporen, Hongkong pa se ponaša z zelo visokimi standardi ukrepov za večjo preglednost in boj proti korupciji. Organi ter politične osebnosti in osebnosti iz poslovnega sveta priznavajo, da je preglednost ključnega pomena za ohranjanje močnega položaja Hongkonga kot mednarodnega poslovnega središča.

Ekonomski učinek pandemije COVID-19 je vplival na raven **revščine**, pri čemer je brezposelnost do konca leta 2020 narasla na najvišjo v šestnajstih letih, tj. na 6,6 %³, stopnja brezposelnosti mladih, starih od 20 do 29 let, pa je bila 11-odstotna. Stopnja revščine je že leta 2019 narasla na 20,4 %. Januarja 2020 je glavna upraviteljica napovedala deset novih pobud v podporo ljudstvu in prikrajšanim osebam, vključno s povečanjem cilja začasnih bivališč z 10 000 na 15 000 do leta 2023 in zagotavljanjem denarne podpore prosilcem za javna najemna stanovanja, ki so čakali več kot tri leta.

II. Dogajanje na gospodarskem področju

Gospodarski položaj Hongkonga se je leta 2020 močno poslabšal in beležil drugo zaporedno leto recesije po 1,2-odstotnem padcu BDP v letu 2019. Gospodarstvo je kljub nekaterim izboljšavam pozneje v letu zaradi okrevanja Kitajske v primerjavi z letom 2019 upadlo za 9,1 % v prvem četrtletju, 9,0 % v drugem četrtletju in 3,5 % v tretjem četrtletju leta 2020. Pri upadu je imel pomembno vlogo COVID-19, čeprav se je pridružil obstoječim negativnim vplivom, kot so nemiri leta 2019 in trgovinska vojna med ZDA in Kitajsko.

Posebno upravno območje ima zelo odprto gospodarstvo, ki tradicionalno cveti kot trikratno vozlišče: za Kitajsko kot zbirališče offshore sredstev, za svetovno trgovino in trgovino s Kitajsko ter za turizem (predvsem kitajski turisti). Izmed štirih ključnih panog mesta – finančne storitve, turizem, trgovina in logistika, strokovne storitve in druge proizvodne storitve – so v letu 2020 dobro poslovale samo finančne storitve.

Industrije, močno izpostavljene turističnim izdatkom, so bile med letom med tistimi, ki so bile najbolj prizadete. Mednje spadajo sektorji prodaje na drobno, hrane in pijače, gostinstva, prometa in letalstva. Obseg prodaje na drobno se je v prvih enajstih mesecih leta 2020 na medletni ravni zmanjšal za 25,3 %, število računov v restavracijah se je v prvih treh četrtinah leta na medletni ravni zmanjšalo za 30,8 %, število potnikov na letališču pa je v celem letu na medletni ravni upadlo za 87,5 %. To lahko v veliki meri pojasnimo z velikim upadom prihodov turistov, saj se je njihovo število zaradi potovalnih omejitev in strahu pred potovanji na medletni ravni zmanjšalo za 93,6 % in je znašalo samo 3,6 milijona turistov. Običajno je približno 80 % turistov s celinske Kitajske in po ocenah zajemajo 40 % prodaje na drobno v mestu, zlasti v sektorju luksuznih izdelkov in storitev. Na domačo potrošnjo je vplivalo tudi šibko gospodarstvo in lokalna pravila za omejevanje socialnih stikov v restavracijah in drugih dejavnostih.

Zaradi nekaterih izboljšav v drugi polovici leta ter izboljšanja gospodarskega položaja na Kitajskem in v nekaterih drugih delih sveta je bil vpliv pandemije na zunanjo **trgovino** Hongkonga omejen. V prvih enajstih mesecih leta 2020 je izvoz blaga (skoraj izključno ponovni izvoz) na medletni ravni upadel za 2,8 %, uvoz pa za 5 %. To pa je vplivalo na panogi trgovine in logistike, ki predstavljata približno 20 % BDP Hongkonga.

Položaj na **trgu dela** se je med letom močno poslabšal. Brezposelnost je do konca leta dosegla 6,6-odstotno raven v primerjavi s 3,3-odstotno ob koncu leta 2019. Prav tako med sektorji obstajajo velike razlike, pri čemer je brezposelnost v finančni industriji le 3,2-odstotna.

³ Ti in naslednji statistični podatki so zadnji podatki, ki so bili na voljo med pisanjem.

Cene nepremičnin so se med letom zvišale za 0,3 % (v primerjavi s 5,5-odstotnim zvišanjem v letu 2019). Za kupce zasebnih stanovanj ostaja Hongkong eno od najmanj cenovno dostopnih mestnih središč na svetu. Majhno število stanovanj je dolgoročno vprašanje, ki vpliva na številna gospodinjstva.

Finančni sektor je bil veliko odpornejši kot ostalo gospodarstvo in njegova rast se je med letom še povečevala. Industrijo je podpirala močna struktura dejavnosti v okviru prvih javnih ponudb. Med letom je bilo 154 prvih javnih ponudb, njihova skupna vrednost pa je znašala 397,5 milijarde HKD (42,4 milijarde EUR). Gre za 26,5-odstotno povečanje skupnega zneska na medletni ravni, tudi po tem, ko je bila dvojna prva javna ponudba skupine Ant v Hongkongu in Šanghaju, ki je bila največja v zgodovini, v zadnjem trenutku odpovedana zaradi ugovorov regulatorjev celinske Kitajske.

Prve javne ponudbe so vir prihodka za številne akterje v finančni industriji ter pritegnejo vlagatelje in finančna sredstva. Za nova strožja pravila za kitajska podjetja, ki kotirajo na borzi v ZDA, ter večje napetosti med ZDA in Kitajsko se zdi, kot da spodbujajo prve javne ponudbe kitajskih podjetij v Hongkongu. Dodaten razlog za odpornost finančne industrije je sorazmerno majhna izpostavljenost lokalnemu gospodarstvu. Približno 80 % tržne kapitalizacije delnic sestavljajo podjetja celinske Kitajske, kar pomeni, da je industrija močno izpostavljena kitajskemu gospodarstvu (ki je bilo med letom uspešnejše od hongkonškega). Med letom se je povprečni dnevni promet na hongkonški borzi na medletni ravni povečal za 49 %, tržna vrednost pa je dosegla rekordnih 47,5 bilijona HKD (5,1 bilijona EUR). Hongkonški indeks Hang Seng je padel za 3,4 %. Bančni sektor je ohranil dobro kapitalizacijo z močnimi blažilniki. Posebno upravno območje kljub negotovemu gospodarskemu položaju in destabilizaciji lokalnega političnega dogajanja **ni zabeležilo znatnega odliva kapitala. Hongkonški dolar je bil močan** in hongkonški monetarni organ je moral z večkratnimi posredovanji zagotoviti, da mu vrednost ni preveč zrasla in je ostal v okviru svojega pasu trgovanja z dolarjem ZDA. V zvezi s tem so denarni prilivi po dejavnostih prve javne ponudbe podprli moč valute, skupaj z močnimi deviznimi rezervami.

Povprečna inflacija je v prvih enajstih mesecih leta 2020 znašala 0,4 %.

Državna podpora in fiskalni položaj

Da bi se spopadla z gospodarsko recesijo in podprla prebivalstvo, je vlada med letom izvedla več sklopov ukrepov finančne pomoči. Po podatkih vlade **so ukrepi skupaj znašali 311,5 milijarde HKD (33,2 milijarde EUR), kar je približno 10–11 % BDP mesta.** Vključevali so enkratno izplačilo v gotovini za prebivalce v višini 10 000 HKD (1 066 EUR), shemo subvencioniranja plač in različna znižanja davkov, oprostitvev pristojbin in dajatev ter sheme subvencij za različne industrije.

Čeprav so ukrepi zagotavljali bistveno podporo gospodarstvu, so bili prav tako deležni kritik, ker niso bili dovolj ciljno usmerjeni, zaradi česar se je zmanjšala njihova učinkovitost in so se povečali njihovi fiskalni stroški. To je veljalo za dva najdražja ukrepa – denarno izplačilo in subvencije za plače – saj je zanje lahko zaprosila večina prebivalcev in podjetij, ne glede na svoj finančni položaj. Večina ukrepov je bila najavljena v prvi polovici leta, nato pa je vlada zmanjšala podporo.

Te ukrepe je dopolnjeval sklop ukrepov, ki jih je sprejel monetarni organ Hongkonga, vključno s povečanjem likvidnosti v bančnem sektorju, zmanjšanjem ravni regulativnih rezerv za polovico za sprostitev posojilnih zmogljivosti in uvedbo odložitve odplačila glavnice za posojila bančnim strankam.

Poleti je vlada rešila hongkonškega vodilnega letalskega prevoznika Cathay Pacific z velikim dotokom likvidnih sredstev ter navedenim ciljem ohranjanja delovnih mest in statusa Hongkonga kot letalskega vozlišča. Podjetje je kljub podpori nekaj mesecev pozneje naznanilo obsežno prestrukturiranje.

Na fiskalni ravni se je, potem ko je bil leta 2019 zabeležen prvi proračunski primanjkljaj v petnajstih letih, položaj leta 2020 znatno poslabšal zaradi majhnega obsega prihodkov in stroška ukrepov za podporo gospodarstvu. Posledično je v obdobju od aprila do novembra javnofinančni primanjkljaj znašal rekordnih 318 milijard HKD (34 milijard EUR), medtem ko so fiskalne rezerve zmanjšale z 1,16 bilijona HKD na 842 milijard HKD (90 milijard EUR).

Poslovno okolje

Gospodarska recesija in vpliv COVID-19 na poslovanje in prihodke sta bila med letom glavna skrb evropskih podjetij. Hkrati so številna podjetja upoštevala tudi spreminjajoče se politično okolje v mestu, vključno z izvajanjem ZNV in vse večjim vplivom Pekinga.

Evropska podjetja so leta 2020 tako kot med nemiri leta 2019 večinoma ohranjala pristop čakanja. Vendar poslovna skupnost meni, da je ZNV škodoval mednarodnemu ugledu Hongkonga. Obstajajo tudi pomisleki glede morebitnega vpliva zakonodaje na podjetja in, širše, poslovno okolje v posebnem upravnem območju. Ti učinki se med posameznimi industrijami razlikujejo, pomisleki pa na splošno vključujejo potrebo po zagotavljanju stalne neodvisnosti sodstva, svobode govora in poslovanja, dostopa do podatkov ter vpliva na zaposlovanje in ohranjanje talentov⁴. Zato nekatera podjetja ponovno ocenjujejo svojo prisotnost v mestu, druga pa pripravljajo načrte ukrepov ob nepredvidljivih razmerah. Čeprav nekatera podjetja menijo, da ZNV pomeni pozitiven razvoj, tudi z vidika socialne stabilnosti, poslovne raziskave kažejo, da to ni večinsko stališče.

Zaradi gospodarske recesije so nekatera evropska podjetja zmanjšala svoje poslovanje v posebnem upravnem območju. Podjetja v panogah, ki so bile zelo izpostavljene turističnim izdatkom, so bila med najbolj prizadetimi in so zabeležila znatno zmanjšanje prihodkov. Na podjetja v trgovinskem in logističnem sektorju sta vplivala šibka svetovna trgovina in svetovni upad gospodarske rasti.

Omejitve potovanja v Hongkong in iz njega prav tako pomembno vplivajo na evropska podjetja, zlasti ker mnoga od njih poslujejo s Kitajsko in azijsko regijo.

Operativna učinkovitost Hongkonga, visoka stopnja avtonomije, pravna država in neodvisno sodstvo že dolgo veljajo za ključne konkurenčne prednosti. Spodkopavanje katerega koli od teh bi zato negativno vplivalo na privlačnost Hongkonga. Napetosti med Kitajsko in ZDA, med drugim glede Hongkonga, so prav tako zaskrbljujoče za podjetja.

⁴ Ti pomisleki so bili poudarjeni v več poslovnih raziskavah, izvedenih med letom.

Trgovinska in druge politike

Januarja je začel veljati sporazum o prosti trgovini z Avstralijo, ki je bil podpisan marca 2019 in vključuje tudi spremenjen sporazum o naložbah. Marca je začel veljati sporazum o naložbah z Združenimi arabskimi emirati. Med letom je postopoma začel veljati tudi sporazum o prosti trgovini z gospodarstvi ASEAN, podpisan leta 2017.

Vlada je napovedala ukrepe v podporo vlogi Hongkonga kot finančnega vozlišča in glavnega zelenega vozlišča v regiji. Ti ukrepi vključujejo odpravo kolkovine za investicijske sklade, ki kotirajo na borzi, in ukrepe za pritegnitev delniških skladov. Uveden je bil tudi nov tehnološki indeks, imenovan indeks Hang Seng TECH. Zajema 30 največjih tehnoloških podjetij, ki kotirajo na borzi v Hongkongu, so zelo izpostavljena tehnologiji in ustrezajo merilom za uvrstitev v sklop indeksa. Kar zadeva zeleno financiranje, so vlada in finančni regulatorji v mestu ustanovili medagencijsko usmerjevalno skupino za zeleno in trajnostno financiranje, vlada pa je izjavila, da bo v naslednjih nekaj letih izdala nove vladne zelene obveznice (po prvi izdaji leta 2019).

Vlada je za spodbujanje inovativnosti in tehnologije kot ene od glavnih prednostnih nalog namenila 3 milijarde HKD (320 milijonov EUR) za širjenje znanstvenega parka Hongkonga in krepitev programa tehnoloških kuponov. Decembra je vlada objavila tudi načrt pametnega mesta za Hongkong 2.0. Vlada si je v zvezi s stanovanjskim vprašanjem zastavila cilj, da do leta 2024 zagotovi 100 400 javnih stanovanjskih enot (in 19 600 zasebnih stanovanjskih enot na leto do leta 2024). Ena od prednostnih nalog na področju okolja je bilo nadaljnje spodbujanje uporabe električnih vozil in postopno umikanje vozil, ki bolj onesnažujejo okolje. Vlada je uvedla shemo v vrednosti 2 milijard HKD (212 milijonov EUR) za subvencioniranje nadgradnje infrastrukture za polnjenje električnih vozil v zasebnih stanovanjskih zgradbah.

Kar zadeva energijo, namerava vlada povečati delež zemeljskega plina v mešanici virov energije, kar bo omogočilo zmanjšanje uporabe premoga. Ravnanje z odpadki ostaja glavna težava mesta, saj se le majhen delež mestnih odpadkov reciklira lokalno. Do koraka nazaj je prišlo junija, ko so poslanci umaknili dolgo pričakovani zakon o obvezni pristojbini za odstranjevanje odpadkov, predstavljen leta 2018.

Glavna upraviteljica je v **političnem nagovoru leta 2020**, ki ga je imela 25. novembra, predlagala okrepitev okrevanja Hongkonga. Kratkoročni poudarek je bil namenjen omejitvi pandemije, dolgoročni gospodarski načrti pa so potrdili že opredeljene prednostne naloge: izboljšati povezovanje na širšem zalivskem območju in s celinsko Kitajsko, podpirati vlogo Hongkonga kot vozlišča za trgovinske, finančne in poslovne storitve ter spodbujati inovacije in tehnologijo in razvoj pametnega mesta. Politični nagovor je sicer vključeval nekatere ukrepe za podjetja in zavezo k spodbujanju infrastrukturne potrošnje, vendar ni pomembno prispeval k 10–11-odсотnemu BDP, ki se je med letom že namenil za gospodarstvo.

V političnem nagovoru je bilo še enkrat poudarjeno reševanje dolgotrajnih težav s pomanjkanjem in finančno nedostopnostjo stanovanj. Glavna upraviteljica je glede te točke znova izrazila podporo viziji za jutrišnji dan Lantau Tomorrow Vision, obširnemu in spornemu projektu melioracije. Glede na izzive, ki ogrožajo ugled Hongkonga, je bilo v političnem nagovoru napovedano tudi splošno obveščanje javnosti, namenjeno promociji mesta kot poslovnega vozlišča.

Pomembna najava je bila tudi odločitev, da bo Hongkong do leta 2050 dosegel ogljično nevtralnost, v sklopu česar bo do sredine leta 2021 posodobljen hongkonški načrt podnebne ukrepanja. Nagovor je vključeval tudi druge „zelene“ napovedi, vključno s prometom, gradbeništvom, zelenim financiranjem in odpadno energijo.

Obisk glavne upraviteljice v Pekingu je vzbudil pričakovanja, da bo Kitajska morda kmalu ponovno odprla mejo s Hongkongom. Številna podjetja poslujejo na celini oziroma imajo tam svoje kupce in/ali dobavitelje, kitajski turisti v Hongkongu pa so glavni potrošniki v sektorjih prodaje na drobno, hrane in pijače, gostinstva in prevoza. Vendar pa so ob koncu leta še vedno veljale omejitve potovanj, kot je obvezna karantena.

III. Odnosi med Hongkongom in celinsko Kitajsko

Hongkonški urad za zvezo je vse močnejše vplival na oblikovanje politike in politični sistem Hongkonga ter tako postavil pod vprašaj ohranjanje visoke stopnje avtonomije te države. Trditve hongkonškega urada za zvezo, podane aprila, da ga ne zavezuje določba temeljnega zakona o zaščiti avtonomije Hongkonga pred vmešavanjem centralne vlade (člen 22), so vzbudile zaskrbljenost glede zavezanosti Kitajske k varovanju načela „ena država, dva sistema“. V izjavi hongkonškega urada za zvezo, ki je potrdila to razlago, je bilo navedeno, da ima hongkonški urad za zvezo v Hongkongu široka pooblastila, vključno s pooblastilom za nadzor. Z imenovanjem Lua Huininga januarja 2020 za direktorja hongkonškega urada za zvezo je bilo nakazano proaktivnejše stališče urada, kar se je pokazalo v rednih objavah sporočil za javnost s komentarji o dogajanjih, povezanih s Hongkongom. Ta so vključevala tudi odločno kritiko pandemokratskih poslancev.

Celinska Kitajska je ostala največja trgovinska partnerica Hongkonga, pri čemer je v prvih enajstih mesecih leta 2020 njen celotni izvoz v Hongkong znašal 59 %, celotni izvoz iz Hongkonga pa 43 %. Posebno upravno območje je pomembno trgovinsko vozlišče za celino in je bilo leta 2020 peti največji trgovinski partner Kitajske. Kitajska provinca Guangdong ostaja za Hongkong pomembna baza za pasivno oplemenitenje.

Hongkong je ostal tudi ključno **offshore finančno središče in naložbeno vozlišče Kitajske**. Ob koncu leta 2019 je bila celinska Kitajska največji vir Hongkonga za vhodne neposredne tuje naložbe, brez upoštevanja offshore finančnih središč, in prvi cilj izhodnih neposrednih tujih naložb Hongkonga, ki so zajemale 28 % oziroma 45 % tovrstnih naložb. Približno 65 % vhodnih neposrednih tujih naložb je na celino prišlo iz Hongkonga, 61 % kitajskih zunanjih neposrednih tujih naložb pa v Hongkong. V Hongkongu je na borzi kotiralo 1 319 podjetij s celine, kar je 80 % skupne tržne vrednosti v mestu. Kapitalska trga Hongkonga in celinske Kitajske sta povezana s **shemo Stock Connect**, ki hongkonško borzo povezuje s partnericama v Šanghaju in Šendženu, trga obveznic pa s shemo vzajemnega tržnega dostopa **Bond Connect**.

Med letom sta Hongkong in celina še naprej razvijala svoje odnose na podlagi **tesnejšega partnerskega sporazuma med Kitajsko in Hongkongom**, ki je bil prvič podpisan leta 2003. Novi ukrepi liberalizacije za trgovino s storitvami, podpisani novembra 2019, so začeli veljati junija 2020.

Med letom se je nadaljevalo regionalno povezovanje na **širšem zalivskem območju Guangdong-Hongkong-Makav**. V načrtu, objavljenem leta 2019, je bil kot cilj zastavljen neoviran pretok blaga, storitev in kapitala znotraj širšega zalivskega območja do leta 2035.

Med letom je vlada napovedala ukrepe za nadaljnje povezovanje in spodbujanje poslovanja v različnih sektorjih. Junija so na finančnem področju kitajska centralna banka, hongkonški monetarni organ in monetarni organ Macaa skupaj napovedali načrt za izvajanje pilotne sheme dvosmernega čezmejnega povezovanja pri upravljanju premoženja („Wealth Management Connect“). Ta bi prebivalcem Hongkonga, Makava in devetih mest v provinci Guangdong omogočil izvajanje čezmejnih naložb v produkte upravljanja premoženja, ki jih izdajajo banke na tem območju. V sklopu širšega zalivskega območja je načrtovano tudi „povezovanje pri zavarovanju“.

Podjetja imajo večinoma pozitiven odnos do priložnosti, ki jih ponuja širše zalivsko območje, vendar jih spremljajo izzivi, povezani s politikami obdavčitve, regulativnimi in pravnimi vidiki, politično negotovostjo, preglednostjo in prepoznavnostjo ter zaščito pravic intelektualne lastnine. Na splošno še vedno obstajajo vprašanja o načinu združevanja treh različnih gospodarskih, pravnih, davčnih in carinskih sistemov ter morebitni tekmovalnosti med sodelujočimi mesti. Konkurenčna prednost Hongkonga kot superpovezovalca s Kitajsko bi lahko bila ogrožena, ko bodo mesta v provinci Guangdong liberalizirala svoje gospodarstvo, izboljšala konkurenčnost ter se finančno in trgovinsko povezala s svetom.

IV. Dvostranski odnosi in sodelovanje med EU in Hongkongom v letu 2020

Leta 2020 ni bilo letnega strukturiranega dialoga med EU in Hongkongom, kar se je zgodilo prvič od leta 2006, odkar potekajo ta srečanja. V preteklosti je bil strukturirani dialog priložnost za pregled in spodbujanje sodelovanja na različnih področjih, kot so finančne storitve, trgovina, naložbe, javna naročila, carina, inovativna tehnologija, trgovina z ljudmi in okoljska vprašanja. Po mnenju EU je za obe strani pomembno, da imata vzpostavljen redni institucionalni dialog, ki omogoča celovit pregled odnosov in obravnavo morebitnih težav ali skupnih interesov, ki so v pristojnosti druge strani. EU upa, da bodo leta 2021 ponovno vzpostavljeni pogoji za nadaljevanje strukturiranega dialoga.

Leta 2020 je bilo v Hongkongu ustanovljenih 1 560 podjetij EU in številna med njimi imajo tam svoj regionalni sedež ali regionalno pisarno. Podjetja iz EU delujejo v številnih sektorjih, zlasti v sektorjih finančnih in poslovnih storitev, trgovine, logistike, prodaje na drobno, hrane in pijače ter gradbeništva.

V letu 2020 je bil Hongkong na 25. mestu med največjimi partnerji EU pri trgovini⁵ z blagom in dvanajsti največji trgovski partner EU v Aziji. Celotna dvostranska trgovina v tem obdobju je znašala 27,4 milijarde EUR, kar je 10,8-odstotno zmanjšanje na medletni ravni v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2019. Izvoz blaga iz EU v Hongkong je v tem obdobju znašal 23,0 milijarde EUR, uvoz iz Hongkonga pa je znašal 7,1 milijarde EUR, kar pomeni presežek za EU v znesku 15,8 milijarde EUR. EU je bila v letu 2020 tretja največja partnerica Hongkonga pri trgovini z blagom, za celinsko Kitajsko in Tajvanom. EU je bila drugi največji izvozni cilj za Hongkong in peta največja uvozna dobaviteljica. Hongkong je bil še naprej pomembno carinsko skladišče za trgovino med celinsko Kitajsko in EU.

Leta 2019 je bil Hongkong četrti najpomembnejši **trgovinski partner na področju storitev** v Aziji. Leta 2019 (zadnje leto, za katero so na voljo podatki) je dvostranska trgovina s storitvami (z EU-27) znašala 26,8 milijarde EUR (+9 % na medletni ravni). Uvoz storitev iz

⁵ Na podlagi podatkov za EU-27.

Hongkonga v EU je dosegel 11,0 milijarde EUR, izvoz v Hongkong pa 15,8 milijarde EUR, kar pomeni presežek za EU v znesku 4,7 milijarde EUR⁶.

Dvosmerne **naložbe** med EU in Hongkongom so bile še naprej precejšnje. Iz hongkonških statističnih podatkov izhaja, da je bila ob koncu leta 2019 (zadnji razpoložljivi podatki) EU sedma največja tuja vlagateljica v Hongkongu in drugi cilj izhodnih neposrednih tujih naložb Hongkonga. Glede na podatke Eurostata so do konca leta 2019 skupne neposredne tuje naložbe Hongkonga v EU-27 znašale 185,8 milijarde EUR, zaradi česar je bil Hongkong pomemben vir neposrednih tujih naložb v EU. Naložbe EU-27 v Hongkongu pa so znašale 163 milijard EUR. Kar zadeva naložbene tokove, najnovejši podatki za prva tri četrtletja leta 2020 kažejo neto dotok neposrednih tujih naložb iz Hongkonga v EU v vrednosti 7,6 milijarde EUR (medtem ko je vrednost teh naložb v prvih treh četrtletjih leta 2019 znašala 49,8 milijarde EUR).

EU in Hongkong sta med letom še naprej sodelovala na področju **carine**, in sicer na podlagi akcijskega načrta za izboljšanje varstva pravic intelektualne lastnine v skladu s sporazumom med EU in Hongkongom o sodelovanju in medsebojni upravni pomoči pri carinskih zadevah ter carinskim akcijskim načrtom EU za boj proti kršitvam pravic intelektualne lastnine. Leta 2020 je medsebojna izmenjava podatkov o tveganju potekala nemoteno, čeprav je kriza zaradi COVID-19 vplivala na nekatere načrtovane operativne dejavnosti. Kljub odličnemu sodelovanju ostaja Hongkong po vrednosti na drugem mestu med kraji izvora blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine in je uvoženo v EU, čeprav se to blago ne proizvaja v mestu.

Kar zadeva **raziskave, znanost in inovacije**, so hongkonški organi leta 2020 objavili dve povabili k oddaji prijave za podporo udeležencem programa Obzorje 2020 s posebnega upravnega območja; rok za oddajo prijav na zadnje povabilo je bil sredina januarja 2021. Ker se sedanja shema sodelovanja v okviru programa Obzorje 2020 skupaj z evropskim okvirnim programom konča konec leta 2020, je treba s Hongkongom ponovno začeti razpravo o razširitvi sheme v okviru programa Obzorje Evropa, vključno s sofinanciranjem mehanizma, odprtega za zasebni sektor. Pri vsaki prihodnji razpravi o programu Obzorje Evrope bo prednost dana vzajemnosti, enakim konkurenčnim pogojem, odprtosti, vključevanju ter spoštovanju visokih etičnih standardov in standardov integritete. V zvezi s tem bo EU pozorno spremljala učinke ZNV na raziskovalce in raziskovalno mobilnost, akademsko svobodo in raziskovalne ustanove.

Kar zadeva **preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma**, je projektna skupina za finančno ukrepanje lani objavila vzajemno ocenjevalno poročilo Hongkonga,⁷ na podlagi katerega se na ozemlju izvaja redni postopek spremljanja. Glede na to da je Hongkong cvetoče finančno in trgovinsko vozlišče, obstajajo velika tveganja, da bi se njegov sistem lahko zlorabil kot tranzitna točka za premoženjske koristi, pridobljene s kaznivimi dejanji in izvorom zunaj Hongkonga. V zvezi s tem bi moral Hongkong še naprej sprejemati ukrepe, tako da bodo informacije o dejanskem lastništvu na voljo in bodo točne za vse zadevne pravne ureditve.

⁶ Predhodni statistični podatki Eurostata.

⁷ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Hong-Kong-China-2019.pdf>.

Peta letna delavnica med EU in Hongkongom o **trgovini z ljudmi** je potekala 17. in 18. decembra. Delavnica je bila sestavljena iz dveh poldnevnih spletnih srečanj, na katerih so obravnavali mednarodne standarde, partnerstva za boj proti trgovini z ljudmi, podporo žrtvam in stanje na področju boja proti trgovini z ljudmi v EU in Hongkongu. Na hongkonški strani je bilo izjemno veliko udeležencev, in sicer približno 80 iz različnih vladnih oddelkov. V okviru instrumenta TAIEX je na delavnici nastopilo sedem strokovnjakov iz Evrope.

Zaradi pandemije COVID-19 je bilo treba opustiti večino načrtovanih dejavnosti na medosebni ravni, vključno s kulturnimi dogodki, raziskavami, akademskim sodelovanjem, mobilnostjo študentov in dejavnostmi, ki vključujejo kreativno industrijo. Urad EU je zato poiskal alternativne načine za organizacijo javnih diplomatskih dogodkov. Februarja je v času strožjih zdravstvenih ukrepov s podporo držav članic EU organiziral evropski filmski festival 2020. Skupaj z državami članicami EU je tretjič organiziral dogodek „Ustvarjaj glasbo, Hongkong“ v spletni obliki. V sodelovanju s svetom za poklicno usposabljanje je organiziral tudi tekmovanje v oblikovanju.

Urad EU se je pogosto sestajal z javnimi uradniki, poslanci, akademskimi krogi in civilno družbo.